

L'adhesió de l'Estat espanyol a la CEE i el sector agrari català: Aspectes metodològics¹

Alexandre Checchi i Lang

Anàlisi dels efectes de l'adhesió a nivell català

Existeix en els estudis sobre l'adhesió un punt de vista estatal. Aquest és normalment el que es pot fonamentar en les informacions estadístiques més accessibles. Aquest punt de vista sol prescindir de problemes de distribució geogràfica dels efectes.

Per a l'anàlisi del cas català és important considerar que l'economia catalana és un subsistema de l'economia de tot l'Estat. En el cas de l'agricultura és important recordar que l'agricultura catalana es troba immersa en un entorn canviant des de diversos punts de vista (poblacional, estructura econòmica, desequilibri territorial, demanda alimentària, etc.).

L'agricultura catalana ofereix una imatge, que es correspon amb un país industrial madur. És una agricultura deficitària des d'un punt de vista general, els productes d'exportació són una minoria.

L'adhesió de l'Estat espanyol a la CEE pot respondre al model utilitzat usualment d'un doble fenomen. Per un costat, l'adhesió significarà un augment de mercat per als productes d'exportació. Per un altre costat, l'adhesió significarà també un augment de la competència dins del mercat tradicional.

En el cas que ens ocupa, la complexitat de l'anàlisi deriva del fet que Catalunya ja es troba immersa dins del mercat espanyol amb característiques que la defineixen com a zona de gran consum i com a zona deficitària d'aliments (considerada la demanda globalment).

L'altre problema és que mentre es pot intuir que el consumidor pot ser un dels grans guanyadors de l'operació, hi haurà un problema de distribució dels costos

---

(1) Esquema de la presentació redactat per el conferenciant.

de l'adaptació de l'estructura productiva a noves condicions de mercat. Cal recordar, tanmateix, que el sector agrari català participa en una petita proporció dins del Producte Interior Brut de Catalunya i ocupa una petita proporció de la Població Ocupada a Catalunya.

En general, la productivitat del sector agrari català és superior a la mitjana de l'Estat. També cal recordar que a Catalunya es dona una major interrelació entre el sector agrari i el sector agro-alimentari. En el seu conjunt, aquests fets signifiquen que els efectes de l'adhesió, que seran probablement més importants per al sector agrari català, seran aquells efectes de tipus indirectes i aquells tramesos per via de les interrelacions amb el sector agro-alimentari.

Des del punt de vista d'aquesta conclusió, és important considerar que en tota anàlisi dels efectes de l'adhesió existeix una presumpció d'acció econòmica sobre la realitat que s'està estudiant, una presumpció, en definitiva, de política econòmica. En el nostre cas, la dificultat és que Catalunya no disposa d'una política agrària pròpia. El resultat de tota anàlisi que es faci és un resultat condicionat a l'evolució del mercat espanyol i a la reacció i/o adaptació de la política agrària de l'Estat espanyol.

Problemes d'identificació

El tipus d'anàlisi que s'utilitza més sovint es planteja en termes d'oferta i demanda d'un producte o d'un conjunt de productes. S'utilitzen variables i mesures basades sobre preus i quantitats, causades per un determinat funcionament del mercat pròpiament dit o bé sota influència d'agents públics diversos.

Els efectes reals i els efectes monetaris es presenten barrejats degut al fenomen tradicional de simultaneïtat de les relacions econòmiques fonamentals. Cal discriminar el funcionament de les variables principals per a poder contestar preguntes rellevants. Aquesta capacitat de discriminació queda limitada per l'abast de la condició *ceteris paribus*.

El problema d'identificació esmentat més amunt ens planteja un problema derivat, que és el bon ús de la informació econòmica disponible sobre els mercats que seran units per l'adhesió. És clar que la situació òptima per al càlcul dels efectes d'un canvi del preu d'un determinat producte en el mercat espanyol fóra el coneixement de la forma estructural de la funció d'importació, i no solament de la seva forma reduïda. En el primer cas, podem "simular" els efectes de la variació del preu sobre la demanda i oferta interiors, i obtenir com a conseqüència les variacions en les importacions, amb *coneixement* de les seves causes, en el segon cas, podem conèixer les conseqüències directes de la variació del preu en les importacions, però no podem relacionar-les directament amb la demanda o l'oferta interior.

En realitat, la comparació de preus d'un mateix producte en mercats diferents comporta implícitament una suposició de comparabilitat de les funcions de demanda subjacents, i en última instància la pràctica habitual, almenys en la literatura espanyola que coneixem, també implica la possibilitat d'addicionar les

funcions, fet que no sempre seria raonable fer, sobretot quan es tracta d'un conjunt de països amb unes preferències de consum heterogènies.

El problema també es manifesta en el costat de l'oferta, però ací és més greu, ja que gairebé mai no es dona la possibilitat teòrica d'addicionar corbes d'oferta de mercat, i tampoc no és lícit, sense una discussió explícita, suposar iguals les funcions de producció d'un mateix producte en països diferents.

Aquest no és un problema nou en l'anàlisi econòmica, ni en els corrents d'economia aplicada, i en el cas d'anàlisi d'oferta i demanda se sol resoldre mitjançant tècniques estadístiques adequades, que eliminen el problema de la simultaneïtat i els seus efectes nocius en les estimacions dels paràmetres de les funcions de demanda i d'oferta. Però un altre tema és si existeixen tècniques que resolguin el problema de les interrelacions entre mercats interiors nacionals i mercats geogràficament més petits, com és el cas català. En supòsits com l'esmentat, s'haurien de construir sistemes o models complicats a partir d'una base estadística, avui inexistent.

Generalment, els analistes han resolt el problema per analogia, acceptant una sèrie d'hipòtesis sobre la comparabilitat de funcions entre l'economia espanyola i la catalana. Això pot ser acceptable només en certes produccions. Verossemblantment, no és acceptable en aquelles produccions on es donen coeficients d'especialització geogràfica molt elevats, perquè això denuncia una aptitud productiva (i, per tant, una base de recursos productius) molt diferent de la mitjana de l'Estat). Aquesta pràctica, d'altra banda inevitable, dona sens dubte resultats esbiaixats. Cal, en tot cas, manifestar explícitament les hipòtesis subjacents de les anàlisis que es facin.

Si, doncs, el que es fa és aplicar unes comparacions internacionals al cas català, s'ha de ser conscient, com a mínim, de les limitacions d'aquest mètode derivades del problema d'identificació esmentat més amunt.

Un problema més evident és que les comparacions de preus agraris entre els mercats espanyols i els mercats dels països de la CEE només poden indicar les possibles direccions dels corrents comercials si les produccions espanyoles i comunitàries són quantitativament irrellevants pel preu mundial de cada producte. Solament així podem estar segurs que una determinada relació geogràfica de preus serà més o menys estable en el temps.

Això últim és tant més important si els nivells de preu que es comparen són molt semblants, com és el cas entre Espanya i la mitjana dels països membres de la CEE. Això afecta especialment l'ús dels nivells d'autoabastament per a obtenir conclusions. En aquestes circumstàncies, una petita variació de l'oferta o de la demanda, induïdes per una variació del preu, poden canviar els signes del nivell d'autoabastament. Però també cal recordar que els canvis dels nivells d'autoabastament poden provenir de múltiples costats.

Conclusions

En la majoria dels productes no es poden obtenir prediccions raonables de les conseqüències de l'adhesió sense analitzar amb rigor les condicions de la demanda i de l'oferta deçà i dellà de la frontera duanera. Això comporta, com és lò-

gic, profunditzar dins l'estudi de l'estructura de les explotacions agràries i dins la seva resposta potencial a les variacions dels preus. La importància d'aquesta relació preu-oferta sol situar-se a nivell més agregat que a nivell microeconòmic, però cal, tanmateix, conèixer la situació de les explotacions. Si això s'accepta, es pot posar la pregunta de si és lògic estudiar els efectes de l'adhesió partint d'un coneixement de les estructures vell de gairebé deu anys.

La solució del problema rau no solament en un ús més acurat dels models teòrics de cada situació i de les hipòtesis que hi són implícites, sinó també d'augmentar considerablement la base estadística en qualitat i en quantitat, especialment en els aspectes estructurals.

Mentrestant, les anàlisis econòmiques dels efectes de l'adhesió només poden donar uns resultats que han de ser considerats necessàriament orientatius.